

tíðindablaðið sosialurin

Telefon 118 20
Argjavegur 26, 3800 Argir
Postsmoga 76, 3800 Tórshavn

Útgevandi: P/f Sosialurin ©
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
Fyrirtaksstjóri: Krisjan Dahl
Bláðólk: Hogni Djurhuus
Randi Jacobsen
Tórfinn Smith
Ljósmyndari: Kalmar Lindenskov
Uppseting: P/f Sosialurin
Prent: P/f Pressan 1981

Galdandi tilveru grundarlag rillar

ÁHUGIN hjá føroyingum at útflyta feskkan fisk av landinum beinleiðis til fiskaaucti-ónirnar at selja, tyktist vaksa alsamt. Tað er tó einki óvanligt í tí, at fleiri av ísfiska-bátunum gera ein túr til feskfiskamarkna-ðin á meginlandinum fyrri jóli. Talan hevur ikki verið um so stórt tonsatal, at hetta hevur nervað arbeiðið á flakavirkjunum kring landið stórvegis.

NÚ TYKIST tó nakað benda á, at fleiri og fleiri — og tað eisini ein stóðugt sterri part av árinum — vilja sleppa at selja fiskin á hesum umrædda feskfiskamarknaðum í Danmark, Onglandi og Týsklandi. Orsøkin er tann, at bátar og manning fáa meira fyrri fiskin í mun til at avreiða hann til flakavirki heima.

Í BLÁÐNUM í dag ger formaðurin í Føroya Arbeiðarafelag vart við hesa stóðuna og sigur, at kunnu fiskimenn fáa munandi betri pris við at landa fiskin aðrastaðni enn til føroysku virkini, so er okkurt galið við allari skipanini. Í ringasta føri kann slík gongd heilt taka grundarlagið undan okkara fiskiðnaði. Avleiðingarnar av tí vera óhugnaligar og ræðuligar.

HVAT er so galið, og hvat kann gerast fyrri at vit ikki enda í slíkari støðu? Hetta eru spurningar, sum vit øll munnu seta okkum í hesum døgum. Tað er greitt, at tað er ikki lætt at koma við einum einvís-um svari. Her er talan um so mong ymisk viðurskipti, ið gera seg galdandi. Tað er øll okkara núverandi skipan við prisáseting av fiski, tað er hvussu og hvat vit framleiða, tað er hvussu vit selja og til hvønn o.s.fr., o.s.fr.

HÓAST stóðan enn ikki er vorðin so ring, at talan er um eina veruliga hóttan móti øllum okkara samfelag, so eiga vit so avgjørt ikki at ganga við bindi fyrri eyguni. Lýta vit so at gongdini í grannatjóð okkara, Íslandi, siggja vit, at teir útflyta stóðugt sterri part av fiskinum uttanum van-ligu fiskavirkin. Í ár verður hesin útflytningurin at fevna um eini 75.000 til 100.000 tons av fiski. Ein kann so kanska siga, at tað er ikki heilt beint at samanbera okkum við Ísland, tí har kemur so nógv meira av fiski uppá land í mun til her hjá okkum.

UNDIR øllum umstøðum eiga vit alment at umræða hetta so stóra álvarsmálið. Fer eftirspurningurin eftir feskum fiski í Europa at vaksa stóðugt og fer ikki bert at vera talan um ein »pukkil« beint undan jóli, so er greitt, at hesin »nýggja« útflytningurin kann fáa avleiðingar fyrri alt samfelagið. Í fyrsta lagi merkir tað arbeiðsloysi á flakavirkjunum.

oddagrein

KOMANDI vikuskifti verður fiskivinnu-ting í Norðurlandahúsinum. Tá fara um-boð fyrri fiskivinnuna, myndugleikarnar og onnur við tilknýti til fiskivinnuna at tosa um okkara núverandi skipan við pris-áseting og fiskauðflutning og spurningur-ur verður settur, um galdandi skipan gevur størst møgulega úrtøku til okkara sam-felag!

TAÐ hevur verið nógv sagt og skrivað um hesar spurningar, so tað er ivasamt, um nakað nytt fer at koma fram á hesum fiskivinnutinginum. Vit kunnu so bert vóna, at okkurt ítøkiligt fer at spyrjast burtur úr.

Ein kann spyrja, um tað finst nøkur pat-entloyns í hesum so stóra samfelagsmál-inum? Neyvan er eitt svarið. Helst finnst fleiri loysnir, sum hvør í sær ganga á hugamálinum hjá einum parti av vinn-uni á móti og ikki einum øðrum. Fyri at skapa eina ávísu javnvág í allari skipanini, so hava vit fingið stýringsamboð so sum Ráfiskagrunnin. Hann hevur tryggjað okkara flakavirkjun ráveruna og hevur annars tryggjað manning og bátar.

MEN hvørja ávirkan hevur so øll henda okkara núverandi skipan við serstakliga prisáseting havt á sölulíðið? Tey eru mong, sum halda, at tað er okkara sölulíði, sum eigur skyldina av, at ikki fæst meira fyrri fiskin. Hetta hava so fiskasælufólk helst eina aðra meining um. Tað er ikki so langt síðani, at fleiri av okkara politikar-um átalauðu sölurbeiðið hjá okkara størstu útflytningarfyrirtekum. Hon tók henda kritikkin til eftirtektar og nútím-ansgjörði alt sölurbeiðið og setti fleiri fólk til at taka sær av sjálvari söluni av fiskinum.

HÓAST stutt er fráliðið síðani hetta varð gjørt, kundi verið áhugavert at hoyrt stjóran í hesi stóru fyrirtekku, sum eisini verður við í fiskivinnutinginum komandi, greitt frá, hvussu hevur gingist í so máta.

SPURNINGURIN er: kann samfelagið loysa einum útviklingi, har stóðugt sterri partur av fiskinum verður útflyttur óvið-gjördu rog uttan um flakavirkin og kann samfelagið noyta okkara fiskimønnum at landa fiskin, har teir vissuliga fáa mest fyrri hann!

KANSKA vit kenna svarini aftaná fiski-vinnutingið í Norðurlandahúsinum nú leygardagin. Og skulu vit loysa okkum at gita her, so fer helst ein partur av svarin-um at verða størri krøv til sölulíðið. Hverji krøv so talan verður um, tað fara vit at hoyra meira um á fiskivinnutinginum!

jamú

Hvør ber sum hann roynir

Nú ið Sólbjørn Jacobsen roynir at verja sin sjálv-sagda rætt móti útlend-ingum, ið hann meinar hava eftirlitnað uppfinn-ing hansara, hevur Dag-blaðið ríðið í hernað móti honum, sum ikki einaferð.

Ti fari eg at siga hvussu Sólbjørn hevur roynst mæð og okkum eystan-mønnum.

Í mong ár var telefonin her um leiðir so út av lagi, at tað gingi ofta heilir dagar vit ikki fingi fatur í Havnini og tað var ikki tespiligt hjá nøkrum, ikki minst hjá tí, ið skuldi stríðast við handilsskap.

Eg royni at tala við

stjóran ið tá sat. Hann jattaði sum risin, at tað skuldi gerast betri, men einki hendi, og seinastu trý árin fekt slett ikki fatur á honum. Soleiðs var skilið. Púra óúthaldi-ligt.

Tá Sólbjørn kom til — eg kendi hann ikki — skrivaði eg bræv til hans-ara og bað hann væl-signaðan hjálpa okkum úr hesari neyð.

Hann svaraði mæð bein-anvegin aftur, at hann skuldi gera tað hann kundi. Og tað var ikki smávegis hann gjörði. Tá 14 dagar vóru ginginir, hevði hann fingið sett

linju upp so vit fingi Havnina beint higani út-an um Sand og Skopun.

Hesa fyribilslinju brúktu vit til tann skipan kom ið nú er, og hon er frá-lika góð.

Hann hevur verið og er tann rætti maðurin í sin-um sessi, so tað er nógv fyrri at tilikur maður og tí-likir menn skulu vera út-dálkaðir sum teir verða.

Við hetta lag verður skjótt ikki verandi í hes-um landinum hjá hampa-fólki.

Tað er púra vist.

Viggo Dalsgaard,
Skálavík

Stríðsárið 1941:

Kravdi nógv mannalív og skip

Men føroyingar hildu kortini á at sigla við fiski til Bretlands, og vóru eina tíð einsa-mallir um hesa sigling

Onnur bókin hjá Niels Juel Arge um stríðsárin er nú komin í bókabúðir-nar.

Hendan bókin er 250 síður, og viðger stríðs-hendingar og annað tann fyrri partin av árinum 1941.

Bókin er prýdd við meir enn 100 myndum, og í

bókin verður gjølliga sagt frá mongum hendingum.

Hetta var árið, føroying-rættiliga fingi at kenna at ein naðleysur bardagi stóð í Norðuratlantshavi.

Nógv føroysk skip vórðu skot-n niður, onnur fórust av minum, og upp-aftur onnur hvurvi við mann og mál s.

Nógvir føroyskir sjómenn lótu lív hetta várið og summarið, men kortini góvust føroyingar ikki at sigla við fiski til Bretlands úr Íslandi og Føroyum.

Tað var neyðugt at sigla, skuldu teir hava nakað at liva av, og summ-um hepnadist heilt væl.

Men allir sluppu ikki við skipunum, og tí varð roynt at útvega aðrar vinnumøguleikar — eitt nú í Íslandi.

Ein lögtingssendinevnd var hendan veturin í Reykjavík og tingaðist við yndugleikarnar har um samarbeiði — bæði hand-ilsliga og vinnuliga.

Loyvi fekt til menn at fara til lands í Íslandi, men so at siga ongin fór.

Amtmaðurin í
góðu hýri

Um sama mundið varð eis-ini roynt at fáa handils-samband um USA. Thor-stein Petersen var har yv-iri meginpartin av einum ári, men heldur ikki har felst nakað serligt burtur-úr.

Men amtmaðurin Hil-bert var fegin, meðan Thorstein var burtur, visti bretski konsulin Mason at

NIELS JUEL ARGE

SIGLA VANDASJÓGV